

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU UAB „MONEY FLOW“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2018 m. sausio 4 d. Nr. (17)SN-227)SP-1

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2017 m. lapkričio 9 d. buvo gautas pareiškėjos N. C. (asmens duomenys Tarnyboje žinomi; toliau – Pareiškėja) skundas, kuriuo pranešta apie lygių galimybių pažeidimą. Pareiškėja nurodė, kad UAB „Money Flow“ (toliau ir – Įmonė) interneto tinklalapyje www.darbo.lt paskelbė darbo skelbimą dėl pakuotojo (-os) pareigų (toliau ir – darbo skelbimas). Darbo skelbime nurodytos pareigos siūlomos tik 20–30 metų amžiaus asmenims, o Pareiškėja neatitinka šio kriterijaus, taigi negali įsidarbinti nurodytose pareigose.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Raimondas Šukys, laikinai pavadavęs lygių galimybių kontrolierę Agnetą Skardžiuviene, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2017 m. lapkričio 30 d. raštu Nr. (17)SN-227)S-711 kreipėsi į UAB „Money Flow“ direktorių ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar į darbą pakuotojo pareigoms yra priimami tik 20–30 metų amžiaus asmenys, jei taip – kodėl; ar į darbą pakuotojo pareigoms pretendavo kitokio amžiaus asmenys – vyresni arba jaunesni, jei taip – ar jiems buvo suteikta galimybė dalyvauti atrankoje į siūlomas pareigas; ar į siūlomas pakuotojo pareigas darbuotojas arba darbuotojai jau yra priimti, jei taip – nurodyti jų amžių.

Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2017 m. gruodžio 14 d. Tarnyboje elektroniniu paštu buvo gautas UAB „Money Flow“ atsakymas, kuriame Įmonė teigia, kad darbo pasiūlyme pakuotojo pareigoms užimti nurodytas amžiaus kriterijus yra tik pageidautinas, o ne privalomas. Toks amžiaus kriterijus (20–30 metų) buvo nurodytas orientuojantis į vidutinį esamų (dabar dirbančių) darbuotojų amžių.

Įmonės rašte taip pat teigiama, kad į pakuotojo darbo vietą pretendavo įvairaus amžiaus asmenys, tiek jaunesni (18–19 metų), tiek vyresni (vyresni nei 30 metų). Į darbo pokalbius asmenys buvo kviečiami atsižvelgiant ne į jų amžių, bet į turėtą panašaus darbo patirtį. Pretendentams darbas nebuvo pasiūlytas ne dėl neatitikto skelbime nurodyto amžiaus kriterijaus, o dėl per menkos darbo patirties, motyvacijos stokos arba patiems pretendentams atsisakius darbo pasiūlymo dėl jų lūkesčių neatitikusios darbo vietos. Į siūlomą darbo vietą jau yra priimti keturi darbuotojai, kurių amžius yra nuo 20 iki 48 metų.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Money Flow“ darbo skelbime nurodytas amžiaus reikalavimas (20–30 metų) nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas

(20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 25 straipsnyje įtvirtinta, kad Sąjunga pripažįsta ir gerbia pagyvenusių žmonių teisę gyventi oriai ir nepriklausomai bei dalyvauti visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Pagal Chartijos turinį spręstina, kad Europos Sąjungos institucijos gerbia pagyvenusių žmonių teises.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas arba tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės,

kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuriuo draudžiama diskriminacija šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnyje nurodyta, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Aptariamu atveju www.darbo.lt interneto svetainėje 2017 m. lapkričio 6 d. buvo paskelbtas UAB „Money Flow“ darbo skelbimas dėl pakuotojo pareigų, o vienas iš kriterijų – amžius tarp 20 ir 30 metų. Nors Įmonė teigia, kad nurodytas amžiaus kriterijus yra tik pageidautinas, o ne privalomas, kriterijus pateikiamas darbo skelbime prie reikalavimų skilties. Pažymėtina, kad niekur nėra nurodyta, kad tai pageidautinas darbuotojų amžius ar taip yra nurodomas vidutinis esamų darbuotojų amžius. Manytina, kad darbo ieškantis asmuo nagrinėjamo darbo skelbime pateiktą amžiaus kriterijų suvokė kaip privalomą ir imperatyvų, taigi, tikėtina, kad nemažai kandidatų buvo atgrasyti kreiptis dėl tokios darbo vietos.

Remiantis Lygių galimybių 11 straipsnio nuostatomis, darytina išvada, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis galima nurodyti reikalavimus, kurie įprastai yra

draudžiami pagal Lygių galimybių įstatymą, to paties įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose numatytais atvejais.

Visų pirma, Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 punkte nurodyta, kad pirmenybės teikimas vienu iš antidiskriminaciniuose įstatymuose numatytų pagrindų (šiuo atveju – amžiaus) gali būti pateisinamas, kai įstatymu yra nustatytos dėl pilietybės skirtingos taikomos teisės. Šiuo atveju darbo skelbimas neturi nieko bendra su pilietybės kriterijumi, taigi šis straipsnis nagrinėjamoje situacijoje nėra aktualus.

Antra, Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 7 punkte nurodoma, kad gali būti pateisinamas pirmenybės teikimas, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra proporcingas. Nagrinėjamu atveju ieškoma asmens pakuotojo pareigomis, taigi darbo funkcijas galima būtų apibūdinti kaip fizinį darbą – prekių pakavimą. Manytina, kad tokioms pareigoms amžiaus kriterijus nėra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas ir kad tokį darbą galėtų atlikti įvairaus amžiaus, ne vien tik 20–30 metų amžiaus asmenys, taigi galima daryti išvadą, kad šiuo atveju pirmenybės teikimas darbo skelbime vienai konkrečiai amžiaus grupei nėra pateisinamas.

Nepaisant to, kad į pakuotojo pareigas ir yra priimti įvairaus amžiaus asmenys (nuo 20 iki 48 metų) ir, Įmonės atstovų teigimu, šis kriterijus neturėjo reikšmės atrenkant darbuotojus, darbo skelbime kaip reikalavimas nurodytas amžiaus kriterijus, kuris suteikia vienai amžiaus grupei pirmenybę ir atgraso kitokio amžiaus asmenis (jaunesnius nei 20 bei vyresnius nei 30 metų amžiaus) kreiptis dėl darbo skelbime nurodytų pareigų, tiesiogiai diskriminuoja asmenis dėl jų amžiaus, todėl yra laikoma Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio pažeidimu.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsniu bei Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti UAB „Money Flow“ direktorių dėl padaryto pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti UAB „Money Flow“ direktorių ir Pareiškėją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė